

Фонд імені Стефана Баторія, програма "Громадянські ініціативи у Східній Європі"
Проект "Фабрика мультиплікаторів – лідери європейської освіти"

Міжнародний фонд "Відродження", Європейська програма
Проект "Європейські молодіжні проекти"

ПІДСУМКОВА ЄВРОПЕЙСЬКА КОНФЕРЕНЦІЯ

Львів – Брюховичі, 23-24 грудня 2006

під егідою Європейської кампанії
"Всі різні – всі рівні"

Громадська організація "Європейський діалог"
адреса офісу: пр. Чорновола, 4, кім. 1, Львів, 79058
поштова: а/с 2833, Львів, 79019
тел. / факс: 032-2 971857, е-пошта: factory@dialog.lviv.ua
Інтернет: www.dialog.lviv.ua
Керівник проекту – Ярина Боренько
Е-пошта: yaryna@dialog.lviv.ua

Ідея.

Європейська конференція програми "Фабрика мультиплікаторів – лідери європейської освіти" відбувалася вже вдруге. 17-18 грудня 2005 року проміжна підсумкова конференція мала характер проміжного заходу, коли ми готувалися до продовження програми і планували розширити свою діяльність за рахунок залучення нових учасників.

23-24 грудня учасники програми "Фабрика мультиплікаторів – лідери європейської освіти" та гості проекту зустрілися вже на "випускній" конференції, щоб разом підбити підсумки програми, оцінити її здобутки і невдачі та накреслити нові напрямки роботи на майбутнє.

Цьогорічною конференцією закривалася "Фабрика мультиплікаторів" і відкривався новий проект – "Європейські молодіжні проекти".

Учасники.

Більше половини учасників конференції (32) склали члени проектних груп, які брали участь у програмі "Фабрика мультиплікаторів" з липня 2005 або квітня 2006 року і реалізовували європейські освітні проекти та проводили регіональні семінари у Вінницькій, Закарпатській, Івано-Франківській, Львівській, Рівненській, Тернопільській, Хмельницькій і Чернівецькій областях. 24 гостей приїхало з інших міст – Миколаєва, Донецька, Харкова, Сум, Києва, Херсону, Кривого Рогу. 13 учасників представляли громадську організацію "Європейський діалог" та партнерів, які допомагали налагоджувати підготовку та координувати роботу конференції.

Інформування.

Інформування про початок конференції розпочалося 12 листопада. Інформація з пропозицією взяти участь у конференції була розіслана по внутрішній мережі "Фабрики мультиплікаторів" серед учасників програми, яким пропонувалося активно долучитися до роботи конференції – організувати роботу презентаційних майданчиків, робочих груп, допомагати в організаційних справах тощо. Інформування потенційних партнерів майбутніх проектів, які не брали участі у "Фабриці", відбувалося у відкритому режимі, через електронні розсилки та подання оголошень на інформаційні портали громадського сектору.

Місце.

Конференція відбувалася в Реколекційно-відпочинковому центрі Курії Львівської архієпархії УГКЦ в передмісті Львова Брюховичах. Тут є усе, що потрібне для проведення такого заходу – спокійна обстановка, затишні кімнати, зручні зали для занять, привітний персонал і смачна кухня.

ПРОГРАМА

субота, 23 грудня

до 10:00	приїзд учасників, поселення в рекреаційно-відпочинковому центрі УГКЦ Львів-Брюховичі, вул. Широка 4	
12:00 – 13:00	Відкриття конференції, представлення програми Презентація результатів проекту "Фабрика мультиплікаторів – лідери європейської освіти"	Ярина Боренько, керівник проекту
13:00 – 14:00	обід	
14:00 – 15:30	Ділимося здобутками – виставка європейських молодіжних проектів	учасники проектних груп
	<p>Майданчик 1 Фабрика мультиплікаторів у Калуші, Зборові і Жидачеві</p> <p>Майданчик 2 Фабрика мультиплікаторів у Зубрі, Рогатині, Рососі і Лисиничах</p> <p>Майданчик 3 Фабрика мультиплікаторів у Дубні і Грицеві</p> <p>Майданчик 4 Проекти запрошених гостей</p>	
15:30 – 16:30	Оцінюємо досвід – критерії успішності європейських молодіжних проектів	Робота в групах
	Група 1. <i>оцінка ефективного партнерства</i>	Галина Хома Андрій Донець
	Група 2. <i>оцінка ефективності тренінгових курсів</i>	Христина Чушак, Олена Шинаровська
	Група 3. <i>оцінка ефективності навчально-ігрових методів</i>	Оксана Москва Олена Артеменко
16:30 – 17:00	перерва на каву	
17:00 – 17:30	критерії успішності європейських молодіжних проектів (продовження)	
17:30 – 18:30	Представлення роботи груп на пленумі, дискусія	
18:30 – 19:30	Вечеря	
19:30 –	"ЩО?ДЕ?КОЛИ?"	
	Міжрегіональна вечірка	
	Нічний кінозал – фільм Ганса Штьора «Один День в Європі»	

неділя, 24 грудня

8:00 – 9:00	сніданок	
9:30 – 11:00	Європейський вимір проекту, як його досягти? пленарна дискусія	ведуча - Ярина Боренько
	Можливості фінансування – Міжнародний фонд «Відродження» (Європейська програма та програма «Схід-Схід»), Програма ЄС «Молодь в дії» та партнерські програми Ради Європи	
11:00 – 11:30	перерва на каву	
11:30 – 13:00	Демонстрація методик проекту	Тренери Фабрики мультиплікаторів
	<i>Майданчик 1.</i> Інституційна система Європейського Союзу – тренінговий модуль у формі інтерактивного театру	Уляна Паньо, Оксана Півторак
	<i>Майданчик 2.</i> Активізація діяльності шкільних європейських клубів – тренінгові напрацювання та методологічні рекомендації	Олена Артеменко, Марта Зданевич
	<i>Майданчик 3.</i> Журналістські майстерні з європейської інтеграції	Христина Чушак, Ярина Боренько
13:00 – 13:30	Підведення підсумків закриття конференції	
13:30 – 14:30	обід	
від'їзд учасників		

День 1.

Відкриття

Після представлення ідеї проекту і програми конференції, учасники проектних груп і гості анонсували свої презентації на проєктних майданчиках. Учасники конференції отримали докладну інформацію про місце проведення конференції, розташування основних залів та порядок роботи проєктних майданчиків.

Проектний майданчик – це вільний простір для презентації проєктів, ідей та ініціатив, їх обговорення, опрацювання перспектив тощо. Проєктні майданчики працювали півтора години у форматі 2 сесій. За кожним з чотирьох майданчиків було закріплено окремі проєкти, які представлялися в рамках півгодинних сесій. У перерві між сесіями учасники, які не були задіяні в презентаціях, змінювали

майданчики, або ж залишалися на місці. У роботі проєктних майданчиків є одне правило – переходити з майданчика на майданчик рекомендується лише у перервах між сесіями. Організована робота майданчиків залежить і від дисциплінованості презентантів – якщо хтось виходить за рамки відведеного часу, починається безлад, який інколи важко усунути.

Робота проєктних майданчиків.

Майданчик 1. Тут презентували свою діяльність проєктні групи “Євроколоввіум” (Калуш), “Євросвіт” (Жидачів) та “Зборів”, які активно співпрацювали в рамках “Фабрики мультиплікаторів”. Першу сесію було віддано групі “Євроколоввіум”, яка приєдналася до програми на самому початку, влітку 2005 року. Лідер групи – *Уляна Панько* – представила проєкти групи та діяльність Калуської філії Союзу українок, на базі якої вона створена. Наступну сесію було віддано учасникам другого етапу – групам із Зборова і Жидачева.

Майданчик 2. На цьому майданчику представляли свою діяльність групи “Зубрята” (Львів/Зубра), “Дзвіночки Опілля” (Рогатин/Івано-Франківськ) та “Краяночки” (Росоша/Вінниця). Ці групи теж активно працювали одні з одним і реалізовували свої освітні проєкти в с. Росоша (Липовецький р-н Вінницької обл.), Зубра і Лисиничі (Тлумачівський р-н Львівської обл.), в Івано-Франківську та м. Рогатині.

Майданчик 3. На третьому майданчику про свою діяльність розповідали проєктні групи з Грицева (Шепетівський р-н, Хмельницька обл.) та Дубна, які, хоч і знаходяться в різних адміністративних областях, належать до єдиного історичного регіону Волині.

Майданчик 4 був відданий гостям конференції. Тут презентувався Євроклуб Таврії (*Світлана Азарова*), клуб КРОТУС і шкільна газета “Полтинник” (*Павло Бачинський і Єгор Каліберда*), Євроклуб харківської СШ №17 (*Ніна Браташ*), Центр європейської інформації Миколаївського гуманітарного університету ім. П.Могили (*Ірина Демко та Ірина Цимбалюк*) та молодіжний клуб “Родинне джерело” з Донецька (*Світлана Степанець*).

Після презентацій проєктів розпочалася робота в групах. Загальна назва – “Оцінюємо досвід – критерії успішності молодіжних європейських проєктів.”

Висновки роботи груп

Група 1. Оцінка ефективного партнерства.

Ведучі: Андрій Донець (Донецький дебатний центр)

Галина Хома (Європейський діалог)

Основні висновки роботи групи:

ПАРТНЕРСТВО - це

- розвиток
- співпраця на взаємовигідних умовах
- допомога
- спільні цілі, інтереси
- розуміння
- комунікація
- навчання, а відтак – досвід
- взаємна відповідальність
- довіра
- задоволення від спільної реалізації
- результат
- мотивація
- обмін інформацією, ідеями
- психологічна сумісність
- безпека

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОГО ПАРТНЕРСТВА

- результативність
- задоволення від зробленого
- відгук / резонанс у громаді
- сталість (сталий розвиток)
- взаємозбагачення досвідом
- хороші людські відносини
- бажання співпраці

ХТО МОЖЕ БУТИ ПАРТНЕРОМ?

- громадська організація
- влада (відділ роботи з молоддю)
- бізнес
- державні установи
- ЗМІ
- громада (діти, батьки)
- міжнародні організації, фонди
- навчальні заклади
- міліція

РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ ЕФЕКТИВНОГО ПАРТНЕРСТВА

- сприяти у поширенні інформації, її повнота
- чітке формулювання мети
- вміння знаходити компроміс
- узгодженість дій
- спільне планування діяльності
- від «малого» до «великого»
- поширення інформації про свою діяльність / заходи
- зацікавити партнерів своєю привабливістю
- прозорість та відкритість до громади
- бути оптимістами

Група 2. Оцінка ефективності тренінгових курсів.

Ведучі: Христина Чушак (тренер-консультант "Фабрики мультиплікаторів")
Олена Шинаровська (тренер, директор Центру освітніх ініціатив)

Основні висновки роботи групи – *Критерії оцінки ефективності тренінгових курсів*

ПРОЦЕС

Кількісні показники

- Кількість непередбачених ситуацій.
- Дотримання часових рамок.

Якісні показники

- Активність та вмотивованість аудиторії.
- Здатність тренерів відповісти на всі питання аудиторії.
- Сприятливий мікроклімат в аудиторії.

РЕЗУЛЬТАТИ

Кількісні показники

- Кількість ініціатив (реалізованих проєктів, нових партнерств).
- Кількість згадувань у ЗМІ.
- Кількість власної друкованої продукції.
- Кількість учасників курсу.

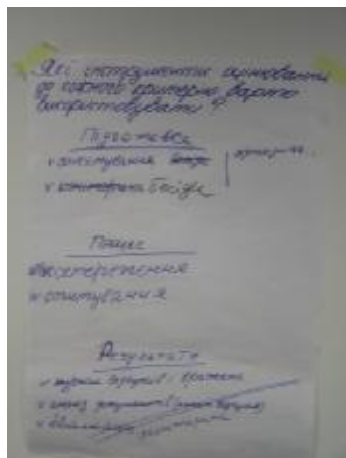
Якісні показники

- Існування зворотного зв'язку.
- Щирість зворотного зв'язку.
- Реакція громади.
- Відповідність очікувань результатам.

У яких ситуаціях в європейській освіті тренінг як форма роботи має перевагу над іншими?

- Цільова аудиторія (від 14 років)
- Кількість учасників (10-20 осіб).
- Наявність базових знань з тематики.
- Вмотивованість учасників.
- Умови для проведення тренінгу.
- Наявність технічного забезпечення.
- Вміння узагальнювати та застосувати напрацювання.
- Потреба виробити певні навички.

Які інструменти оцінювання до кожного критерію варто використовувати?

ПІДГОТОВКА.

- моніторинг, анкетування, бесіди.

ПРОЦЕС

- спостереження, опитування.

РЕЗУЛЬТАТИ

- журнали відгуків і вражень, аналіз документів.

Які блоки з європейської тематики **ВАРТО** проводити в тренінговій формі?

- Історія Європейського Союзу.
- Географія ЄЕ.
- Економічна система ЄС.
- Інституційна система ЄС.
- Соціальна система ЄС.
- Молодіжна політика.
- Екологічна політика.
- .....

ЗАГАЛЬНИЙ ВИСНОВОК: при бажанні, будь-яку тему, що стосується європейської інтеграції, можна подати у тренінговій формі. Проте названі блоки найбільше для цього надаються. Скажімо, тему взаємовідносин України та ЄС набагато ліпше подати у формі рольової гри.

Група 3. Оцінка ефективності командно-ігрових методів навчання

Ведучі: *Оксана Москва* (тренер-консультант "Фабрики мультиплікаторів")
Олена Артеменко (група "Зубрята",)

Основні висновки роботи групи.

МЕТОДИКИ:

- мозковий штурм
- прес конференція
- моделювання
- карусель
- метод-прес
- мікрофон
- інтерв'ю
- бесіда
- гаряче крісло
- силове поле
- драма
- театр
- ділові ігри
- рольова гра
- дебати (оксфордські, письмові)
- акваріум
- дерево рішень
- килим ідей
- 6*6*6
- лекція
- шкала думок
- сонечко
- метод асоціацій

ВТРАВИ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ЗДОБУТИ ЗНАННЯ:

- лекція
- прес-конференція
- інтерв'ю
- дебати
- мозаїка
- навчаючи вчуся
- рольові ігри
- сократівська бесіда
- акваріум
- карусель
- метод проектів
- інтернет-форуми; пошукові системи
- самостійна робота з джерелами
- «дзвінок товаришу», «допомога з залу», «50*50»
- пізнавальна бесіда
- дерево рішень
- моделювання

ВТРАВИ ДЛЯ ТОГО, ЩОБ ВИКОРИСТАТИ ЗНАННЯ:

- ділова гра
- мозковий штурм
- моделювання
- рольова гра
- метод-прес
- мікрофон
- інтерв'ю
- прес-конференція
- гаряче крісло
- силове поле
- бесіда
- дебати
- дерево рішень
- акваріум
- карусель
- драма
- навчаючи вчуся
- займи позицію
- метод проектів
- метод ротаційних трійок
- фандрейзінг

ВТРАВИ НА ДОВІРУ:

- презентація (нетрадиційна)
- метод інтерв'ю
- «детектор брехні»
- метод асоціацій
- бесіда
- діалог
- психодрама
- невербальне спілкування
- прийняти «правила гри» і не порушувати їх
- мозковий штурм
- мікрофон
- сократівська бесіда

Загальний висновок: за умови творчого підходу модифіковані методи можна використовувати для досягнення різної мети.

Вечірня програма

Дрес-код вечора – ВСЕ НАВИВОРИТ

“ЩО?ДЕ?КОЛИ?”

ведучі – Ярина Боренько і Христина Чушак

4 команди (“Зуксаня”, “Долкротмик”, “Єврозаври”, “Єврик”)

грали 12 запитань із сфери європейської інтеграції, історії Європи, європейських і демократичних цінностей і символів.

Результат гри:

Долкротмик – 4 бали

Єврик – 4 бали

Зуксаня – 6,5 балів

Єврозаври – 8 балів

Призи переможцям:

Футляри для компакт-дисків від Ресурсного центру SALTO для співпраці з країнами Східної Європи і Кавказу

МІЖРЕГІОНАЛЬНА ВЕЧІРКА

ведучі – Олена Артеменко і Марта Зданевич

Основні пункти програми:

- **представлення регіональних страв і напоїв** (зборівські голубці, шепетівська ковбаса, жидачівський сир, калуські пампушки, кийвські цукерки,

сумські настоянки і всяке інше, а головне – львівська кава з цукатами на коньяку, під час приготування якої увімкнулася пожежна сигналізація)

- **аукціон**, три лоти: футляр для компакт-дисків (15 грн.), книжка з молодіжної політики з ЄС (видання Донецького дебатного центру, 25 грн.) та футболка програми “Фабрика мультиплікаторів” (20 грн.) Зібрані кошти передані в капличку Реклекційно-відпочинкового центру
- **регіональні забави і вільне спілкування**
- перегляд кінофільму “Один день в Європі” (реж. Ганс Штьор).

День 2.

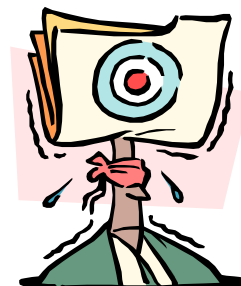
Пленарна дискусія – як досягти європейського виміру проекту і як шукати фінансової підтримки?

Ведуча – Ярина Боренько.

ІМПУЛЬС - ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВИМІР ПРОЕКТУ (Ярина Боренько)

ДЛЯ ТАКОГО ПРОЕКТУ ХАРАКТЕРНІ:

- європейські цінності
- мовна різноманітність
- актуальність для країн Європи
- він стосується Європи
- нестандартність
- немає «совка»

“совок” у розумінні:

- нав'язування правил невеликою групою усім
- видавання видимого за реальне
- нехтування процесом заради ритуалу

ОСОБИ, ЩО ВТІЛЮЮТЬ ЄВРОПЕЙСЬКІ ПРОЕКТИ МАЮТЬ:

- подавати особистий приклад
- поєднувати новаторство з існуючими традиціями, щоб показати позитиви нового й негативи старого/застарілого
- бути незалежним від влади
- домагатися своїх прав
- бути толерантним щодо інших
- братися за міжнародну співпрацю
- залучати незалежних осіб
- бути чесним (перед собою теж)
- критично мислити

ОСНОВНІ ДУМКИ, ВИСПОВЛЕНІ В ДИСКУСІЇ

ввідна теза 1. - Ярина Боренько: в Україні поняття «європейський» кожен трактує по-своєму. І, це добре, адже це поняття філософське і не зовсім чітке.

Олена Артеменко:

“Європейський вимір” - це все, що стосується демократії, толерантності. Себто, все те, що стосується європейських цінностей.

Олег Гончаренко:

Проект мусить бути на двох мовах – українській та англійській (перезформування ідеї: проект мусить бути багатомовним)

Андрій Донець:

Проект мусить бути актуальним для країн Європи.

Олег Гончаренко:

Проект мусить бути про Європу

ввідна теза 2. - Ярина Боренько: в як уникнути “совка” в молодіжній роботі?

Катерина Партем:

вчителі, які намагаються робити щось таке, що виходить за межі загальної рутини/ритуалу – білі ворони, й мало того, що вони прикладають свої зусилля, то ще й “дістають” за те, що роблять щось інакше, ніж решта.

Світлана Азарова:

Ми не можемо уникнути ритуалу, старих методів, особливо в академічному середовищі. Це існує. Ми намагаємося у своїй діяльності поєднати нове зі старим, показати, що нове – добре/краще й цікаве.

Тетяна Кухаренко:

поєднання – це добре. Це й історично так було – поєднання нового з традицією, скажімо, впровадження християнства.

Павло Бачинський:

Європейський вимір – це незалежність від влади. Я свідомо уникаю контактів зі владою. А також це – вміння відстояти свої права.

Олег Гончаренко:

Треба запрошувати іноземців, щоб вони наблизили нам європейські цінності (наприклад волонтерів Корупу миру США – вони більші європейці)

Ярина Боренько (перезформування):

Варто залучати людей, незалежних від системи, які від неї не залежать, не бояться доган, тощо.

Андрій Донець:

Потрібні вимоги самих до себе, чесності до себе, а також вміння відстояти свої права.

Христина Чушак:

потрібне вміння критично мислити

Ярина Боренько:

це [критичне мислення] – одна з навичок, якої ми намагаємося навчити в наших проєктах

Питання учасників (з залу): Чи буде продовження проєкту?

Питання до учасників (Христина Чушак): А що буде, коли продовження проєкту не буде?

Роман Василів: На початку проєкту були люди, які хотіли щось робити, але не знали, як. Тепер ми знаємо більше і робимо більше.

ФІНАНСОВА ПІДТРИМКА ПРОЄКТІВ – ВИСТУПИ/АНОНСИ

- Програми Ради Європи і Європейського Союзу (Ярина Боренько, Андрій Донець)
- Міжнародний фонд “Відродження”, Європейська програма. Підпрограма “Схід-Схід” (Тетяна Кухаренко)
- Міжнародний фонд “Відродження”, Європейська програма. Центри європейської інформації (Зоряна Міщук)

ПРЕДСТАВЛЕННЯ ТРЕНІНГОВИХ МОДУЛІВ УЧАСНИКАМИ ТРЕНІНГУ ДЛЯ ТРЕНЕРІВ З
ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ФАБРИКИ МУЛЬТИПЛИКАТОРІВ ТА ТРЕНЕРАМИ ПРОГРАМИ

Майданчик 1.

ІНСТИТУЦІЙНА СИСТЕМА ЄС У ФОРМІ СОЦІАЛЬНОГО ТЕАТРУ

Модуль опрацьований групою учасників тренінгу для тренерів 1-7 серпня 2006 р.,

Тренери :Уляна Паньо і Оксана Півторак, група "Євроколоввіум"

Майданчик 2.

ОРГАНІЗАЦІЯ РОБОТИ ШКІЛЬНИХ ЄВРОКЛУБІВ

Модуль опрацьований групою учасників тренінгу для тренерів 1-7 серпня 2006 р.,

Тренери : Олена Артеменко, Марта Зданевич, група "Зубрята"

Майданчик 3.

ЖУРНАЛІСТСЬКІ МАЙСТЕРНІ З ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ. ІСТОРИЧНА ПАМ'ЯТЬ.

Модуль опрацьований для проекту "Джерела інформації про європейську інтеграцію" на основі матеріалів проекту "Європа з погляду Аушвіца".

Тренери: Ярина Боренько і Христина Чушак.

ЗАКРИТТЯ КОНФЕРЕНЦІЇ. ВІД'ЇЗД УЧАСНИКІВ.

Ярина Боренько

Львів, січень 2007

